

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Francišanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrta leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Ismerati: Enostopna petič vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglaš in poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Raklamacije za list se poštnine prost.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Proč s korupcijo!

Ko smo se veselili razpada stare Avstrije, smo imeli trdno prepričanje, da bo izginil tudi ves korupni sistem, ki je uničeval vsak zdrav napredek in izpodkopal podlago cele države. Toda motili smo se! Vse je ostalo pri starem, ker je Narodna vlada podedovala greh svoje prednice in sedaj pod narodnim praporom uničuje začetke novega narodnega življenja! Na milijone vrednosti narodnega blaga je pod Narodno vlado šlo v nič, pa ne samo proti njenim odredbam, temveč ravno potom njenih ukrepov!

Naj osvetlimo samo eno panogo »Narodnega vladanja« in navedemo samo par slučajev iz poslovanja poverjenika za javna dela in obrt ing. Remca v Ljubljani.

Čim se je začela majati naša fronta na Laškem in so začele ogromne množice vojakov prehajati preko našega ozemlja, je bila ena prvih nalog, zbiranje vojaškega demobilizacijskega blaga, da se otme pred tatvino. Postavljena je bila civilna in vojaška komisija, ki je takoj pričela z ogromnim delom, ter stavila primerne predloge ing. Remca. Vsaka zamujena minuta je pomenjala zgubo velikih vrednot, vsak zamujen dan je pomenjal zapravljane dragocenega narodnega imetja!

Toda minili so dnevi, pretekli so tedni in poverjenik ni imel smisla za potrebne stroge odredbe in ukrepe!

Dočim so prve dni preobrata kradli brezvestni prebivalci ob prehodni cesti, so pozneje kradle in ropale tudi straže, da celo častniki in poveljniki skladišč. Zgodilo se je celo, da so v Zalogu s strojinicami streljali na srbsko stražo, ki je pred roparji branila en vagon čevljev na postaji. Seveda je bil potem v trenutku voz popolnoma izropan.

Vsak dan so se dogajali slučaji, ko so raznovrstni ljudje in oblasti posegale v delokrog nastavljen komisiji in pri tem bogateli. Poveljniki skladišč so se odpovali službam, ko so si nabrali raznovrstnega blaga in so kar v lastnem delokrogu določali sebi naslednike, da so tudi prijatelji prišli do bogastva!

Posteni ljudje širom naše domovine so se zgražali nad takim postopanjem in čakali železne pesti, ki poseže vmes in napravi vsemu temu konec. Vkljub temu pa poverjenik za javna dela in obrt ni našel časa in prilike, da bi kaj pametnega ukrenil. Gledal je mirno, kako zgleda narodno imetje, in pospeševa lje v svojem delokrogu to početje v korist svojih sorodnikov in političnih prijateljev!

Položaj naših železnic je naravnost kritičen, ker jim primanjkuje oljnatih in maslobnih snovi. To je dandanes javna tajnost, znana sebesno Narodni vladi, ki si ubija glavo, kako naj se temu odpmore.

Ing. Remec pa napiše bel listek in odkaže nič manj kot 1500 kg parafina iz vojaške zaloge tvrdki Vovk in Golob za izdelovanje kreme za čevlje.

Cela Jugoslavija ne premore parafina, ker nima tovarne in snovi zanj, železnica ga nujno rabi za obrat, Narodna vlada ga pa odkaže za napravo mže za čevlje!

Les nam za silo nadomestuje zlato in nam bo kot glavno blago za izvoz lahko pomagal spraviti našo denarno vrednost vsaj na tak višek, da izgube ne bodo za posameznika pogubne. Ker ni sedaj delavcev, primanjkuje lesa povsod, sebesno hrastovega. V vojaških skladiščih se je našlo precej lepega lesa. Človek bi mislil, da se bo Narodna vlada zanj pobrigala in ga hranila kot dragocen zaklad. Nasprotno! Iz popolnoma varnih in dobro zastraženih vojaških skladišč, je na ukaz ing. Remca bil les prepeljan v skladišče zidarskega mojstra Ogrina in tov. »v shrambo«, kakor se na zunaj glasi, menda ker bo tam priložnost, da sčasoma izgine vsled tatvine neznanih zlikovcev.

Ravnatoko je »v shrambo« prejel pred par dnevi K. A. Kregar čez 4500 kg usnja in čez 6000 kg voska, da bo pri njem boljše spravljeno!

Tako, kakor v tel, se ravna z narodnim blagom gotovo tudi v drugih slučajih!

Nasprotno je pa skrb za tvrdko K. Pollak v Ljubljani od strani poverništva nad vse nežna! Že prvih 24 ur vladanja, je ing. Remec, ki je zet K. Pollaka in na procvitu tvrdke soudeležen, zaukazal in dosegel, da so bile v Ljubljani oddane vse surove kože tej tvrdki, do-

čim se za druge kraje v območju Narodne vlade do danes zato ni imel volje pobrigati, da bi ostalo to narodno blago v domačih rokah.

Tovarna K. Pollak si pri takj protekciji seveda upa kar cele vagone kož na kolodvoru okupirati brez dokumentov in ponuditi tako nizke cene za kože in za na pol ustrojeno usnje, ki se ji izročajo, da je naravnost škandal. Narodna vlada je samo pri prodaji kož oškodovala Jugoslavijo za več stotisoč kron.

Za prodajo demobilizacijskega blaga so ustanovili »komisije« iz ljubljanskih »strokovnjakov«, a la zidarski mojster Ogrin. Ti »strokovnjaki« dobivajo tudi od vlade svojo provizijo od vrednosti prodanega blaga. Zato pa tako imenitno varujejo koristi mlade države, da prodajajo vojaške vozne kuhinje kompletne po 250 kron, dasi so stale v mirnem času nove po 5 do 6000 kron in imajo danes kovinsko vrednost najmanj 9000 kron.

Že ti podatki naj zadostujejo, da primerno osvetlimo pristransko in pogubno delovanje poverjenika ing. Remca. Vse naše politične stranke pa vprašamo: Koliko časa bote dopustile tako korupcijo v javnem življenju naše mlade države? Ali ste voljni še naprej prenašati uradovanje ing. Remca, ki spada na zatožno klop?

Iz delovanja nemške soc. dem. stranke na Štajerskem.

Štajerska socialnodemokratična stranka je imela 30. junija t. l. v politični organizaciji 9633 moških in 3253 ženskih udov; zadnje število je posebno razveseljivo, kajti v poslednjem predvojnem letu 1913/14. je imela ženska organizacija 1865 članic. Za izobrazbo žensk hočejo sedaj delati z vsemi močmi. Strokovne organizacije štejejo približno 30.000 udov, izmed teh 3000 žensk. Mladinska organizacija, ki je vsled vojne silno trpela, ima sedaj 643 udov (80 žensk). Konsumne zadrage so mnčile enake težave kakor povsod. Delavsko društvo »Prijatelji otrok« je med vojno veliko storilo. Za ubogo, blede, vedno glodajočo deco je ustanovilo otroško zavetišče, kjer so otroci dobivali redno kosilo. Društvo je preskrbelo čevljev, prirejalo igre, izlete itd. Strankino glasilo »Arbeiterwille« ima v delavnik 20.700 in v nedeljo 25.100 naklade. (Slovenski sodrugi, te številke si vzemite za vzgled! Propagirajte med delavci, da bo tudi naš dnevnik »Naprej« dosegel to število.) Tudi nemško glasilo so mrcvarili kremplji cenzure, trpelo je vsled pomanjkanja časopisnega papirja in drugih potrebščin, ki so potrebne za tiskanje lista. Stranka je imela 42.128.75 K dohodkov, 40.472.82 K izdatkov, torej znaša prebitok 1.655.93 K. Zborovanj je priredila 715, izmed teh je bilo 192 društvenih, 170 po § 2 in 333 zaupniških sej ter konferenc. Izobraževalni odsek je v Gradcu priredil 4 predavanja. Volilni sklad znaša 10.962.75 K, premoženje izobraževalnega odseka 1115.41 K.

S seje Narodne vlade SHS.

Z 29. seje v Ljubljani z dne 6. decembra 1918.

Zastopnik čehoslovaške republike Julij Husa poroča, da poleti dne 8. decembra ob 8. uri zjutraj prvi letalec iz Ljubljane v Prago. Tako je ustanovljena začasna zračna pošta med Ljubljano in Prago.

NV ukazuje, da je 1. december vsakega leta narodni praznik v proslavo zjedinenja naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev. Letos se ta praznik praznuje zaradi prometnih ovir 14. in 15. decembra. Podrobnosti glede proslave so že objavili listi. NV naroča tudi, naj se adresa NV na prestolonaslednika in prestolonaslednikov odgovor z dne 1. decembra 1918 razširi potom lepakov po vsem območju Narodne vlade SHS v Ljubljani.

Dne 9. decembra se prično v Ljubljani razgovori z zastopniki Nemške Avstrije. Razprav se bodo udeleževali poverjeniki (odnosno njih namestniki), v katerih resort spadajo zadeve, ki le želijo o njih Nemci dogovoriti. K sejam se povabita komisar Narodne vlade za Koroško Smodej in zastopnik čehoslovaške republike Husa. Vsebina dogovora pride nato v razpravo in sklepanje v plenarni seji Narodne vlade.

Narodna vlada je razpravljala obširno o političnem in vojaškem položaju na Koroškem, zlasti v Celovcu. Zadeva bo tvorila predmet razgovora z zastopniki Nemške Avstrije.

Na visoki šoli za poljedelstvo na Dunaju se je sporočilo jugoslovanskim dijakom, da morajo zavod zapustiti s 4. januarjem 1919. Tudi z drugih visokih šol v Nemški Avstriji prihajajo slična poročila. Zadeva se bo istotako rešila potom dogovora z zastopniki Nemške Avstrije.

Poverjenišтво za socialno skrb je izdelalo načrt naredb o pravici občin, poseči v slučaju velike potrebe po stanovanjih. Načrt se z malimi izpremembami odobri.

Po izrecnem pooblastilu celokupne vlade izda poverjenišтво so socialno skrb naredb, da se mora izprazniti na Bledu gotovo število stanovanj za železniške uslužbenice. Izvršitev se poveri postajenačelnistvu v Ljubljani, glavni kolodvor.

Hitri konec vojne je povzročil pomanjkanje dela v nekaterih obratih, ki so izdelovali vojno blago. V Trzinu so se izdelovale papirnate in celulozne tkanine. Ker ljudstvo takega blaga ne mara kupovati, zamore tvrdka nadaljevati obrat le v slučaju, če se država zaveže, da poskrbi za razpečevanje izdelkov; to bi se dalo izvesti na ta način, da država ne dovoli, izdelovati v prehodni dobi podlogo pri obleki iz drugega blaga kakor iz papirnatega. Narodna vlada ne prevzame nikakega jamstva za razpečevanje papirnatega blaga; brezposelni delavci dobe podporo.

Žebijariji v Kropi so delali doslej za vojaško dobavo. Naroči se jim, naj izdelujejo žeblje za železnice in drugo blago za zaloge, da ne nastane brezposelnost. Če se izkaže, da se blago ni moglo prodati po cenah, ki bi krije nabavne stroške, plača diferenco država.

Vojaški obrati se bodo po možnosti razpustili in javna dela, katere so vršili doslej, oddajala domačim obrtnikom. Poverjenišтво za javna dela bo skušalo dobiti obrtnike, ki bi prevzeli izdelave in popraviljanje protez invalidom, nakar bi se opustila delavnica za proteze na obrtni šoli v Ljubljani.

Nekatere tvrdke so nakupile po naročilu avstro-ogrsko vojaške uprave več živil in drugega blaga, deloma po visokih cenah, ki jim je sedaj ostalo vsled nenadnega konca vojne, in prosijo za izvozno dovoljenje nekaterih živil. Da se prepreči pomanjkanje živil, ki bi utegnili nastati vsled morebitnih prometnih težkoč, se zaenkrat izvoz ne dovoli.

Odstavi se stavbni nadsvetnik pri agrarnih operacijah Hugo König. Deželni veterinarski referent, vladni svetnik Ivan Munda, se na lastno prošnjo upokoji. Ravnatelj deželnega mesta za klavno živino Avgust Bukovic se določi za začasnega vodjo upravnega urada pri poverjeništvu za kmetijstvo. Inšpekcijska komisarija I. razreda inženirja Anton Šivic in Andrej Odlašek so imenujeta za višja gozdarska komisarija.

Politični pregled.

Aleksandrov odgovor ljubljanski narodni vladi. Regent Aleksander je poslal NV v Ljubljani v slovenskem jeziku naslednje brzojavko: Belgrad, 8. decembra. »Globoko ginjen sem preiel povodom proglasitve ujedinenja Slovencev, Hrvatov in Srbov v edinstveno državo pod žezlom mojega prevzvišenega očeta Petra Vaš, v imenu ljubljanske vlade mi poslani pozdrav iz Slovenije, katere težko užaloščenje tudi meni prizadeva največjo in prvo vladarsko skrb. Narod in vlada hočemo storiti vse, da se naša svobodna demokratska Jugoslavija zedinj v mejah, v katerih naj se združijo vsi bratje našega milega jezika. Naš troimeni narod je završil veliko delo ujedinenja. Zmagal je v težkih bojih s krasnimi uspehi. Trdno sem uverjen, da se tudi ta poslednja borba završi častno tembolji, ker gre za uresničenje idealov, katere je v tako vzneseni obliki človeštvu proglasil predsednik Wilson in katere so priznali naši plemeniti zavezniki. Prosim Vas, gospod predsednik, da v imenu mojega prevzvišenega očeta kralja Petra in v mojem imenu sporočite vsem vrlim in junaškim Slovincem naš kraljevski pozdrav. Sporočite jim mojo trdno sveto voljo, da skupaj z njimi storimo vse za dobrobit in srečo naše milé domovine. — Aleksander.«

Narodno vjeće le še administrativna oblast. Z aktom od 1. decembra 1918 je prenehala funkcija Narodnega vjeća kot vrhovne suverene oblasti države SHS na teritoriju bivše Avstro-Ogrske. Dokler se ne skliče konstituenta, ostanejo v veljavi vse dosedanje pokrajinske vlade, v kolikor poedinj resorti ne preko-

račajo edinstvene kompetence. S sestavo ministrstva bo prenehala tudi administrativna funkcija Narodnega vijeća.

— **Pasić v Belgradu.** Belgrad, 9. decembra. (Lj. k. u.) Danes opoldne se je vrnil v Belgrad predsednik Pasić. Narodnemu vijeću v Zagrebu je poslal naslednjo brzojavko: Prosim NV, da sprejme najiskrenejšo čestitko k najslajnejšemu činu našega troimenskega naroda, k proglasenju edinstva s kraljevino Srbijo in Črno goro, k ustanovitvi točne, neodvisne kraljevine Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki bo v najkrajšem času dokazala, da je dostojen tovariš in zaveznik velikih narodov, ki ravno ustvarjajo novo dobo miru in kulture. Naš troimenski narod se je neprestano boril in stremil, da bi dobil svobodo in neodvisnost in sedaj je v zvezi z ostalimi narodi, ki so si tudi osvojili principe pravice, svobode in neodvisnosti vseh narodov. Izvojeval sebi in celemu svetu pravico samoodločbe za svoje bodoče življenje. Globoka hvala in slava vsem, ki so delali na tem, da se udeležijo naši narodni ideali. — Ministrski predsednik in zunanji minister Pasić.

— **Bošnjaki in Hercegovci pozdravljajo ujedinenje s Srbijo.** Belgrad, 9. decembra. (Lj. k. u.) V zadnjih dneh prihajajo številne pozdravne izjave od prebivalstva v Bosni in Hercegovini, brez razlike vere srbski vladi. Med njimi je tudi mnogo pozdravov iz vrst mohamedanskega in hrvaškega prebivalstva v Bosni.

— **Italijani internirajo Hrvate.** Mali Lošinj, 9. decembra. (Lj. k. u.) Pred dnevi je priplula semkaj francoska torpedovka A. R., ki jo je hrvaško prebivalstvo navdušeno pozdravilo. Francoski poveljnik je obiskal hrvaško čitalnico, ki je priredila pozdravni večer. Izročil so mu obširno spomenico o dogodkih na otoku, odkar so ga zasedli Italijani. Zaradi tega so Italijani pustili zapreti hrvaško čitalnico in strogo prepovedali vsako zbiranje. Internirali so kaplana Simna Piziniča, učiteljico Viko in popa Pavačiča. Kot vzrok internacije so navedli, da so vsi trije inteligentni, brez nujnega opravila in zato nevarni. Odvedli so vse tri s torpedovko v Pulj.

— **Italijani uvajajo latinski obredni jezik v cerkvi.** Lošinj, 9. decembra. (Lj. k. u.) V Cumski so zahtevali Italijani od župnika Pugošića, naj uvede v cerkvi mesto staroslovenskega latinskega obreda pri mašah, italijanske pridige in molitve. Ker se župnik ni hotel temu povelju pokoriti, so mu zapovedali, kraj zapustiti, sicer ga bodo internirali.

— **Pogajanja med Narodno vladjo SHS in zastopniki Nemške Avstrije.** Včeraj popoldne so se v Ljubljani pod predsedstvom poverjenika za trgovino in veleobrt dr. Karla Trillerja začela pogajanja med zastopniki Nemškoavstrijske republike, štajerske in koroške začasne vlade. Narodno vladjo SHS v Ljubljani zastopajo poverjeniki dr. Janko Brejc (notranje stvari), dr. Lovro Pogacnik (narodna obramba), ing. Vladimir Remec (javna dela in obrt), dr. Karel Triller (industrija in trgovina) ter poročevalec v ljubljanskem uradu za prehodno gospodarstvo Goričnik. Slovensko Koroško zastopajo komisar Narodne vlade SHS za Koroško Franc Smodej, celovski odvetnik dr. J. Müller ter celovski veleobrtnik Janko Tavčar. Naše vojaške sile reprezentirajo major Lavrič pl. Zaplas, podpolkovnik Rihard Skubec ter nadporočnik Kren. Češkoslovaška republika je na konferenci zastopana po svojem vojaškem pooblaščenju stotniku Juliju Husi. Dunajsko vladjo zastopajo pooblaščenec nemškoavstrijskega zunanjega urada pri Narodni vladi SHS v Ljubljani dr. Josip Fasching, generalni konzul Aleksander pl. Guenther od nemškoavstrijskega zunanjega urada, sekijski svetnik Rudolf pl. Horrak od nemškoavstrijskega prehranjevalnega urada, višji svetnik državnih železnic ing. E. Eizinger od nemškoavstrijskega prometnega urada ter železniški komisar dr. Rudolf Scheidl od istega urada. Nemško Koroško zastopajo predsednik deželne skupščine, beljaški odvetnik dr. Rihard Stöbl, podpredsednik deželne skupščine Julij Lukas, pooblaščenec vojaškega poveljništva za Koroško podpolkovnik Rudolf Wangge, člani koroške deželne skupščine Gustav Axmann, dr. Josip Pflanzl ter dr. Franc Reinprecht, nadalje deželni svetnik Vincenc Schumy ter celovski odvetnik dr. J. baron Reinlein. Štajersko zastopajo: glavarjev namestnik profesor dr. Anton Rintelen, poslanec štajerske deželne skupščine Henrik Wastian, pooblaščen zastopnik nemškoavstrijskega urada za javna dela ter gospodarski komisar za Štajersko dr. Viktor Wutte, pooblaščenec štajerske deželne vlade in gospodarski komisar za Štajersko dr. Arnold Eisler in pa načelnik dobrobitnega odbora okrajnega glavarstva Radgone, zastopnik okrajne Lipnice in Radgone ter podžupna in Radgoni dr. Franc Kamnikar. — V otvoritveni seji so na razgovor prišla narodnostna in upravna vprašanja Koroške. Danes ob desetih dopoldne so se začela druga konferenca. O razpravah bomo poročali.

— **Ameriški Jugoslavo Wilsonu.** Ameriški listi poročajo iz San Franciska: Tukajšnji Jugoslavo so sklenili, pridružiti se akciji 900.000 Jugoslovancev v Zedinjenih državah in naprositi predsednika Wilsona, naj se na mirovni konferenci zavzame za pravice Jugoslovancev. Naprositi ga hočejo tudi, da se zastavi za njihovo svobodo in za njihove pravice do morja.

— **Zahteve češke socialistične stranke.** Včeraj je bil v Pragi shod zaupnikov češko-socialistične stranke. V treh resolucijah, sprejetih na shodu, so zahtevali, naj

se razpusti občinska in okrajna zastopstva in naj se nadomeste z upravnimi komisijami na podlagi paritetnega zastopstva vseh političnih strank. V drugi resoluciji so zahtevali med drugim nacionaliziranje veleposestev, železnic, rudnikov, zdravilnih vrečev, zasedbo premogovnega ozemlja Severne Češke ter Kárvina, udeležbo uradnikov in nastavljenecv pri upravi in pri razdelitvi dobička obratov in zavodov. Dve resoluciji zahtevata socializacijo cerkve ter ločitev cerkve in šole, oziroma politično in socialno enakopravnost žensk.

— **Češko-Slovaki zasedajo obmejne kraje.** Tropa, 9. decembra. (Lj. k. u.) Sedmega t. m. je petdeset mož broječa češkoslovaška četa zasedla železniško postajo Vitkov, postajo Lichkov in občino Lichkov v okraju Kralupy. Posadka je energično rekvirirala živila. 3. t. m. je zasedlo 20 češkoslovaških vojakov okrajno sodišče in davčni urad v Silperku. Pri sodišču stoje češkoslovaški vojaki in branijo nemškim sodnim uradnikom vstop v uradne prostore.

— **Izgredi v Příbramu.** »Pravo Lidu« poroča iz Příbrama: Včeraj popoldne so s fronte dospeli vojaki navalili na Kohnov žganjetoč. S silo so vdrl v hišo in izropali točilnico. Hitro pozvana milica, 30 mož po številu, je na Ringu oddala nekaj slepih strelcev. Ko se je množica jela upirati, so pozvali še orožništvo. Orožniki niso rabili orožja. Na doslej nepojasnjen način je bil ustreljen en mož, en mož pa je bil težko ranjen in je kmalu umrl. Ko se je milica umaknila, je množica nadaljevala svoj posel in izropala še štiri trgovine, glavno trafiko in eno stanovanje v prvem nadstropju. Še le proti večeru je bilo mogoče množico odriniti z Ringa. Zvečer je dospelo vojaško ojačenje, tako da se sme upati, da se red ne bo več kalil. — Kakor poroča isti list na drugem mestu, je krvavi dogodek povzročila nerodnost poveljnika vojaške straže, nekega rezervnega poročnika. Nikar da bi pijane vojaške odstranili in na ta način zaprečili izgrede, je ukazal streljati, kar je imelo usodne posledice.

— **Čehi izpraznili Kaplice in Krumlov.** Linz 7. dec. (Lj. k. u.) Deželna vlada poroča: Zastopniki okrožja Krumlov v Češki šumavi in češkoslovaškem poveljstvom v Kaplicah so sklenili premirje, ki naj bi se na jutrišnjem posvetovanju še poglobilo in tako tvorilo podlago za pogajanja med Češkoslovaško državo in Nemško Avstrijo. Posledica začasnih pogajanj je, da so Čehi izpraznili Kaplice in Krumlov.

— **Odnosaji med Nemško Avstrijo in Češko se niso postlabšali.** Dunaj, 9. decembra. (Lj. k. u.) Vesti, ki se v zadnjem času širijo po dunajskih listih, da so se odnosaji med Nemško Avstrijo in Češkoslovaško državo postlabšali, in ki celo trdijo, da je pričakovati pretrganja stikov in odpotovanje poslanika Tusarja z Dunaja, so popolnoma neosnovane. Pogajanja med obema državama so se v poslednji dobi celo ugodno razvila. O stvarni demobilizaciji in likvidaciji se je razpravljalo v zadnji seji državnega sveta in je bilo mogoče odstraniti zapreke, ki so ovirale rešitev tega vprašanja.

— **Razmerje Češke in Nemške Avstrije glede dobave živil.** V nasprotju s trditvijo, da pri pogajanjih državnega sveta s češkoslovaško državo radi dobave živil in premoga zahteva praška vlada precej političnih kompenzacij, ugotavlja »Politische Korrespondenz«, da so Čehi, in posebno poslanik na Dunaju Tusar, opetovano zatrdili svojo pripravljenost, storiti vse mogoče, da se zboljša položaj v Nemški Avstriji; trenutno pa ovirajo tehnične težkoče vlado, da izpolni svoje obljube. Ker Čehi torej ne stoje na stališču, da morajo biti gospodarska in politična vprašanja tesno spojena med seboj, nima ta trditev nobene podlage.

— **Ukrajinci protestirajo zoper zasedbo Lvova in Przemysla.** Kiev, 9. decembra. (Lj. k. u.) »Kijevskaja Mysl« piše: Minister za zunanje stvari je sklenil, da bo ukrajinska vlada protestirala zoper zasedbo Lvova in Przemysla po Poljaki. Protestiralo se bo tudi zoper navzočnost poljskih čet na holmskem ozemlju. Poljska vlada naj odpokliče svoje čete iz teh okrajev.

— **Ogrska se Košicam ne odpove.** Budimpešta, 7. dec. (Lj. k. u.) V zvezi z zadnjo francosko noto glede izpraznitve severne Ogrske se je razširila v Košicah vest, da se namerava ogrska vlada odpovedati mestu Košice. Ministrsko predsedstvo je vsled tega poslalo tamšnjemu vladnemu komisarju brzojavko, kjer izjavlja, da se ogrska vlada Košicam ne odpoveduje in tega tudi ne namerava. Ogrska vlada je tudi mnenja, da Košice ne spadajo v ozemlje, ki ga je treba izprazniti.

— **Nov ogrski minister za javna dela.** Budimpešta, 9. decembra. (Lj. k. u.) Ogrski korespondenčni urad poroča: Bivšega ministra Zigismunda Kunfijsa so včeraj imenovali ministrom za dela in narodno blaginjo.

— **Ogrsko »vojno« poročilo.** Budimpešta, 9. decembra. (Lj. k. u.) Tiskovni urad vojnega ministrstva priobčuje nastopno poročilo o tujih četah na Ogrskem: Čehi: Med Devinom (Deveny) in Sredo (Szered) so došli s Čehi provizorično demarkacijsko črto. Proti Nitri prodirajo čete češke stoje na črti Recsenyi-Előcske. Rumuni: Rumunske čete so tudi severno od Mező-Banda prekoračile demarkacijsko črto in so dosepele s prvim oddelkom do Mőze-Madaras. Zasedli so tudi Bistrice v veliki županiji Bistrice-Nasodu. Hrvatje in Slovenci: Krdela, ki so prodrla preko Radgone, so se umaknila za jugoslovansko mejo. Srbi: Položaj se ni izpromenil.

— **Protj priklopitvi nemške južne Tirolske Italiji.** Inomost, 9. decembra. (Lj. k. u.) Po listu »Innsbrucker Nachrichten« poročajo privatne vesti, da sta podala bivši državni poslanec in sedanji italijanski senator dr. Conci in tridentski knežsko dr. Endrici italijanski vladi vlogo, kjer priporočata, da se nemška južna Tirolska ne priklopi ozemlju kraljevine, ker to ne bi bilo v interesu Italije.

— **Beda na Dunaju.** Dunaj, 9. decembra. (Lj. k. u.) Vodja mednarodnega komiteja Rdečega križa, Ferriere, je izjavil poročevalcem, da je njegov vtis po obisku otroških in drugih bolnic na Dunaju skrajno neugoden. Pomanjkanje hrane in premoga upliva kar najhujše na bolnike. Kar je videl ta dva dneva na Dunaju bede, ki se je zadnje dni še povečala, presega vse, kar je pričakoval. Že kot človek, še veliko bolj pa kot zastopnik največje človekoljubne organizacije sveta, ženevskega Rdečega križa, hoče na pristojnem mestu zastaviti ves svoj vpliv, da se te razmere uredi.

— **Manifestacija za pravičen mir v Nemčiji.** Berlin, 9. decembra. (Lj. k. u.) Pacifistične organizacije so imele opoldne v operi manifestacijo za pravičen mir kot apel na svetovno vest. Shod je sprejel sklep, kjer se izjavlja, da ne sme biti zveza narodov orodje gospodarskemu zaslužju Nemčije in izkoriščevanju bodočih generacij, temveč da morejo biti Wilsonovi pogoji podlaga pravičnemu miru. V imenu svetovne vesti pozivljajo se vse organizacije sovražnikov in nevtralec, da podpirajo to idejo pri vseh blagomiselnih ljudeh.

— **Zakaj treba skrbeti za prehrano Nemčije?** Berlin, 9. decembra. (Lj. k. u.) Nekateri francoski listi mislijo sedaj o preskrbovanju osrednjih držav z živila drugače. Dočim so odvrčali do sedaj vsako preskrbovanje, izjavlja sedaj »Le Pays«, da je v interesu zaveznikov, obvarovati nemško revolucijo dveh sil: Boljševizma in vojaške reakcije.

— **Veleindustriji obdolženi veleizdaje.** Vsled obtožbe veleizdaje, ki so jo baje zakrivali s tem, da so poskušali pridobiti entento za zasedbo industrijskega ozemlja, je bilo po večurnem zaslišanju po delavskem iz vojaškemu svetu v Mühlheimu aretiranih več veleindustrijev in ravnateljev veleindustrijskih podjetij. Aretirane so odpravili v Münster in jih odvedejo odondod v Berlin, kjer se bodo morali zagovarjati.

— **Avstroogrski vojaki ob Renu.** Berlin, 7. dec. (Lj. k. u.) V včerajšnji seji premirjeve komisije so se sporazumeli, da smejo demobilizovani pripadniki bivše Avstro-Ogrske ostati v ozemlju na levem bregu Rena, ako so bili tam nastanjeni pred izbruhom vojne.

— **Nelopo obnašanje belgijskih vojakov v Achenu.** Berlin, 7. dec. (Lj. k. u.) Na potu k belgijskemu poveljniku so ustavili v Achenu belgijski vojaki pobočnika vodje nemške železniške izročevalne komisije. Ako tudi je pokazal legitimacijo mednarodne komisije za premirje, so ga vojaki pretepli, mu odtrgali naramnico in mu raztrgali uniformo. Ta dogodek so takoj poročili francoski komisiji. Cimaldaj je več poročil, da so belgijski vojaki v več mestih zasedenega ozemlja zakrivali izgrede in da so odnesli iz trgovin blaga, ne da bi kaj plačali. Kakor poroča »Lokalanzeiger«, so se v več mestih poveljniki uspešno zoperstavili tem izgredom.

— **Princ, ki bi rad sodeloval.** Princ Friedrich Leopold je izjavil v listih, da je dolžnost vsakega člana njegove rodbine, sodelovati po svojih močeh pri ustanovitvi reda in edinosti države v katerikoli obliki.

— **Ameriška domovinska pravica.** Kakor poročajo ameriški listi iz Njujorka, je izjavil predstojnik urada za domovinsko pravico, da smejo Nemci, Avstrijci in Madžari, ki so prejeli svojo drugo domovnico in morejo dokazati, da so se tekom vojne obnašali proti Zedinjenim državam povsem lojalno, položiti končno prisego, nakar postanejo ameriški državljani.

Dopisi.

Javornik. V nedeljo, 8. decembra smo imeli tukaj zelo dobro obiskan ljudski shod. Predsedoval mu je sodr. Erlih, o dnevnem redu: »Jugoslovanska država in delavstvo« pa je obširno poročal sodr. Prepeluh. Razjasnil je sedanji politični in gospodarski položaj jugoslovanske države ter ognjevit napadal kraljevo italijansko vladjo, ki zaseda slovensko zemljo in reklamira Trst za Italijo. Na to je raztolmačil na poljuden način naše gospodarske in socialne zahteve. Predlagana resolucija je bila sprejeta enoglasno in navdušeno. Za njim je sodr. Gabrijel poudarjal potrebo organizacije. Nato so nastopile na shodu navzoče delavske in kmetijske žene, ki so se pritoževale nad vojnimi oderuhi, ki svoj posel nadaljujejo, zlasti tudi nad postopanjem mesarja Hrovata, ki zmerja žene in se sirovo obnaša. Nastopilo je še več govornikov. Kmet Svetina je poudaril potrebo, da se delavstvo in mali kmetje združijo v bodočnosti. Shod je burno zahteval, da se takoj odstavijo z njihovih mest oba javorniška mesarja in pa župan Mulej. Narodnemu odboru se je naložilo, da ta sklep ljudstva enmudoma izvede. Shod se je izvršil v najlepšem redu in miru.

Dobrava. Nedeljski shod, ki se je vršil v hotelu pri Zajcu je bil silno obiskan; mnogo ljudi v prostorni dvorani ni dobilo prostora. Prišli so delavci in kmetje, možje, fantje, žene in dekleta. Shod je otvoril sodr. Gabrijel, nato pa je poročal v skoraj dveurnem govoru

sodr. Prepeluh o »Jugoslovanski državi in delavstvu«. Poročevalec je ljuto napadal kraljevo italijansko vlado, ki zaseda slovensko zemljo neopravičeno. Razložil je tudi politični položaj in načela, po katerih naj bi bila osnovana državna ustava. Potem je v poljudnih besedah razvil naš gospodarski in socialni program ter zlasti utemeljil potrebo, v novi državi ločiti cerkev od države. Končno je poudaril tudi dolžnosti ljudstva in delavstva; treba je vzdržati red in mir in ustvariti gospodarsko in politično organizacijo. Zbrano ljudstvo je mirno in pazno sledilo govorniku in njegovim izvajanjem burno pritrdjevalo. Za njim je sohr. Gabrijel razložil pomen in potrebo delavske strokovne organizacije, ki bodi enotna, ne pa razcepana po strankah, kakor pred vojno. Za to spada vse delavstvo v enotno, močno, razredno zavedno strokovno organizacijo. Na shodu se je izvolil 4 članski odbor, ki naj izvede predpriprave za organizacijo. Ob navdušenja se je shod razšel mirno in v vzornem redu. Nemilo pa je dirnilo vse navzoče, da je nekdo postal na shod 8 orožnikov z nadporočnikom na čelu, ki so se sprehajali z nasajenimi bajoneti pred zborovališčem. Smo pač še vedno v policijski Avstriji. **Zahtevamo odločno**, da se dožene, **kdo je to odredil**. Ali nas oblast nalašč ovira, kadar razlagamo ljudstvu novi čas, njegove naloge in ljudstvo spominjamo, da v svojem lastnem interesu vzdrži red in mir?

Živela svobodna demokratična Jugoslavija! Svobodna? Da! Odehonom in krvsesom se pri nas še zmerom dobro godi, ne pa delavcem. Čemu se še mučimo z delom, čemu? Mi stradamo, zmrzujemo, hodimo na delo raztrgani kot potepuhi in vse to za svoje delo: pijavke, pa se rede in maste ob naših žuljih; svobodna demokratična Jugoslavija jih pa podpira v njih oderuštvi. Slučaj: Laziš dva, tri mesece okoli visokih vladnih gospodov in beračiš za par stotov premoga. Naposled se te usmili in ti ustrežejo zato, da te odpravijo. Dobiš nakazilo na nekaj stotov premoga in hvaležen si za ta »dar«, četudi ga moraš plačati po naravnosti nesramni ceni 10 K za 100 kg. To pa še ni dovolj. Z nakazilom te izroči slavna demokratična vlada krvsesu, da ti računa za dovoz premoga 4 K za 100 kg.! Tako te stane 100 kg premoga — večkrat polovico kamenja vmes — čulite in strmite, 14 kron. Nili to oderuštvo?! Može, ki so si prisvojili vaje Jugoslavije ne pojmi, ne morejo pojmiti bede proletarcev, ne morejo vladati demokratiško! Kaj nam koristi, če so ti gospodje pozvali milostno medse enega naših mož — morje ne bo nič manj slano, če vliješ vanj korec studenčnice. Tu treba samopomoči! Naj delajo oni, ki se sedaj pasejo, čemu bi delali in krvaveli mi zanje?!

Dnevne vesti.

— **»Narodu« v odgovor.** »Narod« odgovarja našemu člankarju »Jasnosti«, da je vsebino krškega pakta »Domovina« že priobčila, in da naj jo člankar tamkaj prečita. Mi pa odgovarjamo »Narodu«, da je bil krški pakt že v »Napreju« tudi priobčen — toda vsa ta priobčila niso avtentična, posebno, ker se govori, da ima ta pakt še dodatke. O vsebini londonske pogodbe pa še nihče pri nas ničesar avtentičnega ne ve in kolikor smo informirani, je tudi naši vodilni politiki natančno ne poznajo. »Narod« naj se pomiri — te diplomatske tajnosti, ki jih on in »Domovina« vesta, so znane tudi člankarju »Jasnosti« a potrebno je, da zve naša javnost tudi več o teh stvareh, najbolje bo, če zvemo — vse! n. n.

— **Društvo zasebnih uradnikov in uradnic v Ljubljani** pozivlja vse one člane, ki so čevlje naročili in jih še niso dobili, da se tekom treh dni zglase v društveni pisarni, Poljanska cesta št. 3, in odvezamejo čevlje. Razdelitev se bode vršila v sredo, četrtek in petek, in sicer popoldne od 1. do 3. in zvečer od 6. do 7. ure. Kdor v tem roku ne pride po čevlje, se nanj ne bo več oziralo.

— **Uradni list Narodne vlade SHS v Ljubljani.** Izšli sta 19. in 20. številka.

— **Ustanovitev »Svobode« v Trbovljah.** V četrtek, dne 5. t. m. se je vršil sestanek v Trbovljah, ki se je posvetoval o ustanovitvi izobraževalnega društva »Svobode«. Zborovalci so izvolili petčlanski pripravljalni odbor, ki se naj bavi tudi s pripravami za ustanovitev mladinske organizacije. Ta napredek nas veseli. Potrebna so taka društva, ker le izobraženo in samozavedno delavstvo ima lepšo bodočnost. Delavec sicer ni obiskoval visokih šol, a s samoizobrazbo se lahko dvigne do izredne inteligentnosti in resnobe.

— **Invalidi pozor!** Ker se naši vladni gospodje premalo brigajo za nas, ker o naših slabih razmerah še nič ne vedo, smo primorani sami storiti korake, da se naše stanje vsaj nekoliko izboljša. Zato je pa potrebno, da se organiziramo. Nova vlada deluje že dober mesec in je postavila ravnatelja Šubica za zastopnika invalidov. A on samo obljubljuje, ker ima premalo eksekutivne oblasti. Od gotove strani doznajemo, da ima nekdo po njegovem naročilu najeti nekaj delavcev, ki bi izvrševali proteze. Dobil jih je: Oni zahtevajo ravnatkošno plačo, kakor jo imajo v avtomobilski delavnici, t. j. 10 K, vojaško plačo in hrano. Mišlimo, če je za avtomobilsko delavnico dovolila Narodna vlada to plačo, tudi za nas ne bo to preveč, ki čakamo že toliko časa, da dobi vsak vsaj eno provizorično protezo. Prosimo tozadevno naše fak-

torje, da se takoj pobrigajo za to. V neki izmed prvih števil uradnega lista smo brali, da se je vlada res malo pobrigala za nas; a samo na papirju. Prosimo, da se v tem oziru zaradi služb nekoliko preuredi in sicer tako: Vlada je ukazala, da se mora pri vseh službah najprej ozirati na invalide. Dogodilo se je, da je bilo na železnici prostih več pisarniških mest. A zasedle so jih same gospodične in gospodje, ki bi lahko opravljali službo drugje. Nato se je pritožila posredovalnica vračajočih se vojakov v Ljubljani, a brez uspeha. Kaj nam pomagajo vsi uradni listi in vladni ukazi, če se jih ne izvršuje. Vemo tudi za več invalidov, ki hodijo iskat službe na sodnijo in drugam, a je še nimajo. Zato bi bilo dobro, da bi vlada ukazala, da morajo vsi drž. in priv. uradi nahniti prosta mesta, katera lahko zasedejo invalidi, gotovemu uradu, ki bi bil od vlade posebej zato postavljen, in ne prej oddati službe, predno ne dobi dovoljenja od tega urada. Torej tovariši invalidi! Iz tega pač lahko uvidite, da je organizacija za nas prepotrebna. Posamezniki ne bi opravili ničesar, če pa se združimo, bomo lahko kaj dosegli. Pomislimo na svoje, na žene in otroke, pomislimo na nas same, glejmo, da si sami priborimo naš kruh, če nam ga drugi nečejo dati. — Več invalidov.

— **»Poziv poverjenika za mornarico za nameščanje naših mornarjev«.** Radi znane nasilnosti Italijanov je bilo veliko naših mornarjev prisiljeno, ki so opravljali štiri in pol leta svojo težko službo v prid tužcev, zapustiti naše brodogradne in naša pristanišča. Večina njih je sedaj brez sredstev in kruha in navezani so na pomoč domovine. Med njimi je veliko število strokovno in tehnično izobraženih (strojevodij, kurjačev, elektrotehnikov, radio-telegrafskih in brzojavnega osebja, kancelistov, računovodij i. t. d.) Da ti ljudje, posebno oženjeni bivši podčastniki, dobe kolikor prej mogoče stalni zaslužek, se pozivlja vsa jugoslovanska veleposest in industrija kakor tudi va trgovska in obrtna podjetja, da pri nameščanju delavskih sil upoštevajo zgoraj imenovane. V slučaju potrebe naj se obrnejo na poverjenika za mornarico (Gajeva ulica 30, Zagreb) in naj navedejo, kakšnega strokovnega osebja potrebujejo in za kakšno delo. Obenem naj navedejo pogoje, pod katerimi bi bili pripravljeni sprejeti jih v službo. — Narodna vlada.

— **Prehrana častnikov.** Častniške menaže služijo le istim namenom, kakor skupne vojaške kuhinje za moštvo, namreč pripravljati častnikom skupno prehrano v oni množini, ki je določena za vsakega vojaka brez razlike čina. Dosedanji avstrijski sistem, ki se je sicer po zakonu strinjal z gorenjim načelom, v praksi pa dovoljeval častnikom razne predprave glede prehrane, je prenehal. Intendanca II. vojnega okrožja zastopa strogo stališče, da smejo vojaška oddajališča izdajati častniškim menažam brez vsake izjeme le ona živila in one množine, ki so predpisane za moža. Oddaja vina za častniške menaže iz vojaških zalog je prepovedana. Častniki skrbé za pijačo iz lastnih sredstev. Enako morajo krti častniki iz lastnih sredstev vse stroške, ki nastanejo menaži iz nakupa ali najema priprav za kuhinjo ter za živila, ki jih menaža morebiti porabi nad prejetu določeno množino v okviru dnevne pristojbine šestih kron za osebo. Častniške menaže in vojaška oddajališča živili so dobila že ob ustanovitvi nalog, da se imajo držati strogo načela, da gledé oddaje živili iz vojaških zalog ni in ne sme biti razlike med častnikom in možem. Častnik more dobivati iz menaže prehrano le zase, nikakor pa ne tudi za svoje. Vsakdo je upravičen naznaniti slučaje, ki se ne strinjajo s tem načelom, poverjeništvu za narodno brambo. Na anonimne ovadbe se poverjeništvu ne bo oziralo v nobenem slučaju.

— **Mesarji iz Šolskega drevoreda v Ljubljani** nam poročajo, da mestna aprovizacija za ta teden ni prevzela 54 prašičev za mesarje, ker so bili predragi. Vse je vzelo potem deželno mesto za klavno živino, mesarjem jih pa nihče ni ponudil. Zaraditega ta teden ne bo svinjskega mesa. To v obvestilo občinstvu.

— **Izgubila se je** rjava usnjata dernarica z vsoto 65 K na Dunajski cesti v bližini prodajalne Holzer. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi v prodajalni Holzer.

— **Železniška nesreča na Francoskem.** V bližini Chateauroux se je pripetila te dni velika železniška nesreča, pri čemer je bilo ubitih 68 oseb, ranjenih pa 101 oseba.

— **Dunaj brez premoga.** Dunajski občinski svet je sklenil še bolj poostri ukrepe glede dobave premoga in je odredil, da smejo voziti cestne železnice le do 8. zve. čer. Ako do 12. t. m. ne dobi Dunaj premoga, bo treba ustaviti nele vse mestne cestne železnice, marveč tudi vse motorične industrijske obrate in razsvetljavo stanovanj. Ista usoda pa zadene bržkone vse nemško-avstrijske železnice. Za sedaj vozi baje z glavnih kolo-dvorov na Dunaju le po en osebni vlak na dan.

— **Nadžkoj Stadler umrl.** Včeraj ponoči je umrl v Sarajevu nadškoj dr. Stadler, znan izza političnih dogodkov zadnjega leta.

— **80 milijonov K prehranjevalnih prispevkov mesečno na Češkem.** »Pr. L.« piše: Kot smo izvedeli, plačuje češko-slovaška država le na Češkem mesečno k prehrani 80 milijonov kron. Ta ogromna vsota se mora izplačevati, sicer nastane v najširših masah ljudstva neizmerna beda.

— **Kako je skrajšana v Rusiji delavna doba.** Z dekretom sovietske vlade je bil v vseh trgovskih in industrijskih podjetjih, kakor tudi v vseh strokah javnega življenja, uveden brezizjemni osemurni, za pisarne pa šesturni delavnik. Vsa podjetja so razdeljena v tri skupine: 1. Podjetja z osemurno delavno dobo. 2. Podjetja s petnajsturno delavno dobo in dvakratno izmenjavo personala. 3. Podjetja z štiriindvajseturno delavno dobo in trojno izmenjavo personala. V soboto bodo uslužbeni delavci le do 2. popoldne, pisarniško osebje le do 4. popoldne.

— **Plenitve vojaških skladišč v Mainz in okolici.** »Frankfurter Zeitung« poroča iz Mainz (na Nemškem): Plenitve po zalozah vojaških potrebščin se tukaj zadnje dni širi v obžalovanja vredni meri. Policija je že večkrat morala rabiti orožje. Število mrtvih in ranjenih je že precejšnje.

— **V Kölnu plenijo skladišča.** Z ozirom na vest o plenitvah v Kölnu je izvedel Wolfiov urad iz Kölna, da se v Kölnu in drugih sosednjih mestih dan na dan dogajajo napadi na skladišča živil in oblek. Ti izgredi pa nimajo onega obsega, kakor trdi omenjena vest.

— **Potres v Južni Ameriki.** St. Jago Le Chile, 5. dec. (Lj. k. u.) V severnem Chileju je napravil potres v mestih Copiapo in Vallenar veliko škodo. Tudi v drugih krajih je potres povzročil opustošenja.

— **Španska bolezen v — Afriki.** Bern, 5. dec. (Lj. k. u.) Generalni guverner Buxton poroča, da je med belim in črnim prebivalstvom v južni Afriki umrlo na španski bolezn doslej čez 50.000 ljudi.

Umetnost in književnost.

Odborova seja »Slovenske Matice« dne 28. novembra 1918. Gospod predsednik se v toplih besedah spominja pokojnega odbornika Valentina Žuna. — Leta 1914 je zaplenila cenzura Podlimbarskega romana »Gospodin Franjo«. Matičin knjigovoz gospod Ivan Bonač je izročil takrat policiji nekaj izvodov, druge pa z vednostjo tedanjega vodstva zazidal. Kupcem so zdaj ti izvodi na razpolago po 14 K. Matica izda ročen slovar s slovensko-hrvatskim in hrvatskoslovenskim delom. — V zapisniku se zabeleži priznanje kamniškemu poverjeniku gospodu Antonu Slatnarju, ki je nabral za tekoče leto 1500 K članarine in ustanovnine. — Matica se je obrnila glede zemljevida slovenskih pokrajin na vojaški geografski zavod na Dunaju, ki ga izdeluje. Skrbela bo, da zemljevid tak, kot je, čimprej izide. Odbor reši še nekaj drugih vprašanj, tičečih se večinoma knjig za 1919. leto.

Gledališko društvo na Jesenicah uprizori v soboto, dne 14. t. m. zvečer in v nedeljo, dne 15. t. m. popoldne izvirno J. Špičarjevo noviteto »Damjanka«. Igra, nam v alegoriji kaže trpljenje in vstajenje naše domovine.

Jugoslovanski skladni koledar je v vseh trgovinah, pisarnah, gostilnah in drugih javnih lokalih neobhodno potreben. Koledar je lepó opremljen in ima obilo narodnih okraskov, ki jih je risal naš slikar Gaspari. Kdor ga še nima, naj si ga omisli takoj. Koledar bo obenem služil kot primerna prispodoba nove dobe, tudi v družinskih sobah. Stane 8 K 80 vin, in se dobi v »Katoliški knjigarni« v Ljubljani. Več interesentov naj se združi v eno naročilo, ker je poštnina draga.

Iz tajnih aktov praške državne policije.

Razni češki listi priobčujejo zelo zanimive zgodbe iz tajnih aktov praške državne policije. Ko se je cesar Franc Jožef I. poslednjič mudil v Pragi, ni bil ta obisk gotovi dunajski družbi prav nič po godu, ker so se bali zbližanja vladnih in čeških meščanskih krogov. Cesarjev obisk naj bi izrazil udejstvovanje češke nagodbe. Cesar Franc Jožef je bil že nekolikokrat v Pragi, ali tisti pot ga je narod prvič pozdravil, da, celo Sokoli so ga pozdravljali. Ta znamenja časa je dunajska družba hotela prikriti. Pa se je poslužila pomočka, ki je bil mogoč le v Avstriji. Nek detektiv je o tem sporočil naslednje: Pred cesarjevim prihodom je praška državna policija v zadnjem trenutku poverila konfidentu Komareku nenavadno nalogo. Komarek, ki je tvezil ljudem, da je pisatelj, je imel konfidentsko ime »Diks« in je deloval pri državni policiji celih štiriinajst let. Užival je posebno zaupanje predstojnika državne policije Viktorja Chuma. Komarek je na policiji prejel peklenški stroj. Seveda je bila to zelo enostavna naprava, obstoječa iz pločevinaste škatle, ki je bila napolnjena s smodnikovim prahom, in zaprta tako, da bi se razletela določeni trenotek. Komarek se je po naročilu odpeljal v Avrinoves, katero je moral pasirati dvorni vlak. Položil je bombo pod tir in se vrnil v Prago. Peklenški stroj bi se bil sicer razletel, ali napravil ne bi znatne škode. No, namerjali niso nič drugega, nego fingirati atentat na dvorni vlak. V zadnjem trenutku je državna policija prejela nasprotno povelje in stroj je romal nazaj v Prago. Komarek, ki je dobival 010 kron mesečne plače, je za to dobil posebno nagrado.

Komarek je tudi skušal vtihotapiti v konopiški (v Konopištu je imel — kakor znano — prestolonaslednik Franc Ferdinand svojo graščino) grajski park letake z vsebino: »Slovanska vzajemnost raste — prestolonaslednik odpove se prestolu«. Nadvojvodov nadziralni organ ga pa ni pustil v park.

En špicelj je bil Komarek. Med drugimi je tudi anarhist Bobrizek, ki je posebno nastopal med rudarji severne Češke, razkrinkan kot največji lopov. Od državne policije je mesečno prejemal 600 kron, katere so mu vedno izročili v javnem stranišču. Ni le poročal o rudarskem gibanju, marveč je na željo čeških premogovnih baronov uprizarjal stavke. V vojni je napredoval do narednika in je tudi pri vojaki vohunil. Zato je capin capinski dobil od c. in kr. vlade srebrni zaslužni križec s krono. Skupno s policijo je na povelje opata emavških benediktincev (pred kratkim smo brali o tem opatu lepo storijo, katere pa »Slovenec« ni obelodanil) nadziral menihe. Pri tem mu je pomagal špicelj Mastalier, čigar naloga je bila nadzirati svobodomiselce. V to svrhu je na stroške praške državne policije obiskal svobodomiselnih kongrese v Barceloni, Bruslju in Parizu. Mastalier je dobival 800 kron mesečne plače. Nadalje je opat Alban za nadziranje menihov v emavškem samostanu udingal še dva špijona, ki sta se približala menihom in jim zagotovila, da bosta v čeških časopisih priobčene tožbe menihov spravila tudi v nemške liste.

Opat Peter Alban je bil eden izmed zaupnikov prestolonaslednika Franca Ferdinanda in je v Konopištu vedno imel prost vstop.

Zadnje vesti.

Zborovanja neodvisnih socialnih demokratov.

Berlin, 8. dec. (Lj. k. u.) Propagandni odsek socialno demokratične stranke je sklical za danes dopoldne v Berlinu 13 zborovanj; vsa so bila dobro obiskana. Znani voditelji stranke so predavali o socializmu in demokraciji. Zborovanja so bila mirna. Po zborovanjih so udeleženci trumoma odkorakali z rdečimi zastavami proti sredi mesta. Tam so se razkropili. Opoldne so imeli neodvisni socialni demokrati tri zborovanja; tudi na teh ni bilo nobenega nemira. Naposled je sklicala skupina Spartakus za popoldne v Treptowskem parku zborovanje, ki se ga je udeležilo približno 3000 ljudi. Med drugimi govorniki je nastopil tudi Liebknecht. Majhni oddelki so odkorakali po zborovanju proti Berlinu, razšli so se pa še pred mestom. O kakih nemirih ali izgredih do večera ni bilo nobenega poročila.

Neodvisni naj izstopijo iz vlade.

Berlin, 9. dec. (Lj. k. u.) V nekem članku vzdržuje »Rote Fahne« očitane, da tvorita Ebert in Scheidemann ozadje petkovega poizkusa odstraniti izvrševalni svet. List odločno zahteva, naj izstopijo neodvisni iz vlade. »Freiheit« ne stoji, kakor se kaže, na stališču, da morajo odstopiti zastopniki neodvisnih.

Nemčija protestira.

Berlin, 9. dec. (Lj. k. u.) Wolffov urad poroča: Nemška vlada je sovražnim državam poslala diplomatičnim potom nastopno noto: Maršal Foch je 6. t. m. sporočil komisiji za premirje sklep, da je promet z živili in sploh ves promet pokraj, na izpraznjenem levem bregu Rena z nevtralnimi pasom in sploh z ostalimi deli Nemčije popolnoma ustavljen, ker se glasom pogodbe za premirje nadaljuje blokada. Nemška vlada mora odločno protestirati proti temu ukrepu, ker ta enostranski sklep odločno nasprotuje jasnemu določilom pogodbe za premirje.

Anglija in zveza narodov.

London, 9. dec. (Lj. k. u.) Reuterjev urad javlja: V nekem glasgowskem listu izvaža Churchill pod naslovom »Angleška nadvlada na morju«: Nobena druga država na svetu ni v takem položaju kot Anglija. Naša varnost pred napadom, svoboda, vsakdanji kruh, vsak ukrep, ki ima namen, vzdrževati eksistenco svobodnega naroda, naša državna enotnost svobodnega naroda, naša državna enotnost, vse to sloni od ure do ure na naši obrambi na morju. Toda izjaviti moramo javno, da zveza narodov nam ne more nuditi nadomestila za angleško nadvlado na morju.

Taft za zvezo narodov.

Njujork, 8. dec. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: Bivši predsednik Taft se je na predavanju zavzel za zvezo narodov, pripomnil pa je, da je mir Anglije odvisen od varnosti prihoda in odhoda njenih ladij. Upravičeno je torej, da Anglija toliko časa vzdržuje močno mornarico, dokler nima zagotovila, da bo zveza narodov ščitila njene interese.

Pogajanja za podaljšanje premirja.

Berlin, 9. dec. (Lj. k. u.) Kakor poroča »Deutsche Allgemeine Zeitung«, se prično pogajanja za podaljšanje premirja 12. t. m. v Trierju.

Aprovizacija.

Krušne komisije bodo urađovale v četrtek, dne 12. in v petek, dne 13. t. m. od 8. do pol ure popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za maščobo.

Gg. načelniki krušnih komisij se vabijo, da se zanesljivo udeležijo seje, ki se vrši v sredo, dne 11. t. m. ob 5. uri popoldne v mestni posvetovalnici.

Meso na rdeče izkaznice B. Stranke z rdečimi izkaznicami B prejmejo goveje meso v sredo, dne 11. t. m., in v četrtek, dne 12. t. m., v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: v sredo, dne 11. t. m., popoldne od 1. do pol 2. štev. 1 do 200, od pol 2. do 2. štev. 201 do 400, od 2. do pol 3. štev. 401 do 600, od pol 3. do 3. štev. 601 do 800, od 3. do pol 4. štev. 801 do 1000, od pol 4. do 4. štev. 1001 do 1200, od 4. do pol 5. štev. 1201 do 1400, od pol 5. do 5. štev. 1401 do 1600. V četrtek, dne 12. t. m., dopoldne od pol 8. do 8. štev. 1601 do 1800, od 8. do pol 9. štev. 1801 do 2000, od pol 9. do 9. štev. 2001 do 2200, od 9. do pol 10. štev. 2201 do 2400, od pol 10. do 10. štev. 2401 do konca.

Inozemsko meso. Mestna aprovizacija ljubljanska bo oddajala inozemsko meso v sredo, dne 11. t. m. od 7. do 9. ure zjutraj v cerkvi sv. Jožefa.

Špeh za V. okraj. Stranke V. okraja prejmejo špeh v sredo, dne 11. t. m., in v četrtek, dne 12. t. m., na Poljanski cesti št. 15. Delil se bo na zelena nakazila za krompir po naslednjem redu: v sredo, dne 11. t. m. dopoldne od 8. do 9. štev. 1 do 160, od 9. do 10. štev. 161 do 320, od 10. do 11. štev. 321 do 480, popoldne od 2. do 3. štev. 481 do 640, od 3. do 4. štev. 641 do 800, od 4. do 5. štev. 801 do 960. V četrtek, dne 12. t. m., dopoldne od 8. do 9. številke 961 do 1120, od 9. do 10. štev. 1121 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 30 dkg špeha, kilogram stane 30 K.

Mast se nakazuje pri mestnem magistratu odslej vsako sredo in soboto dopoldne. Cena za kilogram 40 K.

Kislo zelje za IV. okraj. Stranke četrtega okraja prejmejo kislo zelje na zelena nakazila za krompir pri Jakopiču na Mirju v sredo, dne 11. t. m. Določen je ta-le red: od 8. do 9. številke 1 do 300, od 9. do 10. štev. 301 do 600, od 10. do 11. šte. 601 do 900, popoldne od 2. do

3. štev. 901 do 1200, od 3. do 4. štev. 1201 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kislega zelja, kilogram stane 1 K 50 vin.

Kislo zelje za V. okraj. Stranke petega okraja prejmejo kislo zelje na zelena nakazila za krompir v četrtek, dne 12. t. m. pri Jakopiču na Mirju. Določen je ta-le red: od 8. do 9. številke 1 do 400, od 9. do 10. štev. 401 do 800, od 10. do 11. štev. 801 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kislega zelja, kilogram stane 1 K 50 vin.

Kisle kumarce se dobijo v prosti razprodaji v vojni prodajalni v Gosposki ulici.

Liptavski sir se dobi v prosti razprodaji v vojni prodajalni v Gosposki ulici. Kilogram stane 14 K.

Drva se razdeljujejo odslej pri mestnem magistratu izključno le vsak torek in petek dopoldne.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Zahvala.

Ob prezgodnjem grobu našega dragega sina, brata

ADOLFA KLANČARJA

izrekamo tem potom najtoplejšo zahvalo vsem, ki so ga spremili na zadnji poti, osobito gg. duhovnikom, bratom, članom Sentspeterskega Orla, Sentspeterskemu prosvetnemu društvu, Društvu kat. rok. pomočnikov, posebno njegovemu revskemu zboru za sočutno petje, kakor tudi tovarišem in tovarišicam za krasen venec in zadnje spremstvo, končno vsem udeležencem. Težka je naša bol!

Ljubljana, 9. decembra 1918.

Pojasnilo

Dwehma Popotnikoma, Da Studcheny wenec sche ny zamrznyl.

Wzlycnowsky.

Čevlji

PEKO

najboljše kakovosti se zopet dobe po dnevni cenah v zalogi tovarne čevljev

Peter Kozina & Co.

v Ljubljani (Bregu).

Pismena naročila se vsled sedanjih razmer ne izvršujejo, ter se priporoča osebni nakup.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejeno zavezo,

Ljubljana Frančiškanska ul. 6.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, itd.

Stereotipija. — Litografija.

Konzum. društvo za Ljubljano in okolico

vabi na svoj

redni letni občni zbor

ki bo

v nedeljo dne 15. decembra 1918 ob 2. uri popoldne v restavraciji juž. kolodvora v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Desetletnica društvenega obstoja. Poroča ravnatelj A. Kristan.
3. Poročilo računov za leto 1917/18.
4. Poročilo nadzorstva.

5. Sklep o porabi prebitka.

6. Volitev načelstva.

7. Volitev nadzorstva.

8. Sklepanje o predlogih, ki so se vložili v smislu pravil.

Nadzorstvo.